

oppbrudd

TIL KAMP UNDER LEDELSE
AV ARBEIDERKLASSEN
MOT MONOPOLKAPITALEN
OG FOR SOSIALISMEN!

Nr. 6

8 Årgang Avis til Rød Ungdom på Univ. 1973

BORT
MED
MOMSEN

Studentforbund?

Leder s. 2

Frikjenn

Narve Trædal!

s. 3

Tron Ögrim

om Chile s. 3

Intervju om

målreising s. 4

Les OPPBRUDD

LANDSEKSTRA

om MAT-

MOMSEN

VI ER GJELDSARBEIDERE

Hvordan har myten om den privilegerte student oppstått? Det er en kjent sak at det for 100 år siden var berettiget å snakke om privilegerte studenter, fordi de fleste studentene kom fra storborgerskapet og godt stilte borgere.

Disse studentene stilte seg på fiendens side i klassekampen og levde ikke det vi i dag vet er studentenes liv. Herfra stammer forestillingen om «det utsvevende studentliv» med piker, vin og sang, Hans Majestet Grisen o.s.v. De som er lei av slikt driver med Mao-romantikk for moro skyld i fig. Morgenbladet, Aftenposten og Arbeiderbladet.

HVEM STUDERER I DAG?

Den faktiske situasjonen for majoriteten av studentene i dag er en helt annen. Når det gjelder klassebakgrunn, viser det seg fordelingen er følgende: Fra stor- og monopolborgerskapet: 10–15 %, det vil si et lite (men viktig!) mindretall. Over 30 % kommer fra arbeiderklassen.

Dette vil si at de fleste studenter kommer fra hjem der foreldrene ikke har råd til å betale utdannelsen for dem. Som vi skjønner er studentene ikke en homogen masse. Noen vil alltid få støtte hjemmefra og dermed slippe økonomiske problemer i studietiden, mens de fleste blir nødt til å klare seg selv med lån, stipend og forskjellig arbeid.

LÅNET STREKKER IKKE TIL

I dag er maksimum lån pr. måned kr. 1125,—. Vi har satt opp et *stramt* overslag over hva en student som bor på Kringsjø bruker pr. måned.

Husleie:

Univeralkort	Kr. 285,—
Middag:	» 70,—
Annen mat:	» 240,—
Bøker, papir:	» 400,—
Klær o.l.	» 75,—
I alt:	» 75,—
	Kr. 1145,—

I dette har vi ikke tatt med uforutsette utgifter, fornøyerse o.l. For de flestes vedkommende vil dette budsjettet ikke strekke til. Dette viser seg i det faktum at 1/3 av studentene har jobb ved siden av studiet.

STIPENDANDELEN ER BLITT LAVERE

Hvis vi ser på stipendandelen har den de siste 3 årene gått ned fra ca. 30 til 21 %.

Grunnstipendet er innført for å kompensere bortfallet av forsørgerstøtten. Staten gir med en hånd og tar med en annen.

Ekstra ytelser fra det offentlige er det altså ikke snakk om.

Borteboerstipendet stiger meget langsomt. Det ligger nå på ca. 2000,— i året. Lånekassen regner stipendandelen i prosent av de totale bevilgninger til studiefinansiering.

om studentenes materielle kår.

og om nyheter fra Lånekassa

Studentene og klassestand- punktet

Studenter er intellektuelle og befatter seg stort sett med å lese bøker, noe som gir grobunn for mange idéretninger. For eksempel fikk Hartvig Sætras arbeiderfiendtlige idé om at vestlige arbeidere er med å utbytte u-landa fotfeste blant mange studenter, mens den utenfor Universitetet ikke var særlig utbredt.

Den siste tida har det dukket opp flere venstre-opportunistiske grupperinger på Universitetet. KAG og KUL er to av dem.

Disse gruppene mener at AKP (m-l) er blitt reformistisk og at småborgere er reaksjonære.

KUL's nyeste idé går ut på at studentene blir revolusjonære fordi de leser så mye.

Det er riktig at intellektuelle lett dras til venstre, men teoretiske studier er ikke hovedgrunnen til dette. Tvert i mot er det de mest materielle forholda som gjør at flere og flere studenter blir progressive. Vi viser til artikkelen på første side når det gjelder fakta om vår økonomiske og arbeidsmessige situasjon. En-

hver venstredreining har sin basis i konkrete forhold. Folket gikk i mot EEC fordi det truet vår sjøråderett og ville ha forverra levevilkårene for de aller fleste. For Universitetets vedkommende ville EEC ha betydd enda kraftigere rasjonaliserings-tiltak.

I den situasjonen vi står i nå, er det viktig for studentene å innta et proletært klassestandpunkt. Dette vil ikke si at studentene skal gå ut å «hjelp» arbeiderne fordi det er mye «fine» enn å jobbe her vi er, noe en del SV'-ere ser ut til å mene.

Det er ingen skam å være student! Vi er en del av folket, og vi står sammen med størstedelen av befolkningen på kravet:

Bort med momsen! Et svært viktig krav for oss å stille. Der- som vi går til kamp for våre rettfærdige krav, vil dette betydde støtte til andre undertrykte grupper i deres kamp.

Derfor: Enhet i kampen mot statens rasering av Universitetet!

Enhet i kampen mot momsen!

oppbrudd

Oppbrudd utgis av RØD UNGDOM på Universitetet
 Støtteabonnement på Oppbrudd koster kr. 20,-. Abonnementspengene betales over postgiro nr. 20 41 88 talongen merkes »Abonnement Oppbrudd».
 Ansvarlig redaktør: Brita Hunskaar
 Redaksjonens adresse: Postboks 115 Blindern Oslo 3

leder: STUDENTFORBUND?

Stoda i den progressive student-rørsle er ikkje berre lys. Mens staten førebur gjennom-rasjonaliserte og departementstyrte universitet for oss, og levestandarden stendig søkk, har me ikkje klart å finna effektive motiltak. FSF ligg nede, og NSU og ST kan ikkje gjera noko aleine. Forståsegpårane på yttarste «venstre» (KAG på Filosofisk inst. i Bergen) meiner me like godt kan gje opp kampen for egne krav og heller satse på å byggje opp sosialistisk medvit i arbeidarklassen. Me meiner studentane har noko å slåss for, og me trur at svikten ligg i spørsmålet om politisk leing og organisering av studentmassen.

Dei omlag 60 000 studentane i Noreg ved skular over gymnas-nivå, er ei stor og viktig gruppe. Dei har mye dei same problema å stri med, men er spreide geografisk på over 40 ulike stader og har liten kontakt med kvarandre.

På denne bakgrunnen driv studentane i m-l-rørsle på alle desse 40 stadene og diskuterar om ein bør skipa ein organisasjon som fullt ut kan samla seg om å leia og samordna studentane sine politiske kampar. Me er ennå ikkje komne fram til kva slags form ein slik organisasjon bør ha.

Studenforum, organ for NSU, har alt konkludert med at m-l'arne opprettar eit studentforbund for seg, og at Sos. Valforb. vil gjera det same. Det er rett at eit sjølvstendig kommunistisk studentforbund er eit av dei alternativa som me drøftar, eit anna er ein eigen student-fraksjon som ein del av Raud Ungdom. M-l-rørsle kjem og til å diskutera kva slags program me for vår del meiner ein slik organisasjon bør stå på.

Me kan likevel ikkje godta ei todeling av venstresida på førehand slik som Studentformum skisserer. Før noko som helst blir oppretta, må heile venstresida vera med på å diskutera kva slags organisering studentane er best tente med. Vil ei eller anna form for studentforbund føra til studentisolasjonisme? Ein analyse av kva som særmerkar studentane som gruppe, trur me er eit godt utgangspunkt for diskusjonen. I førstesideoppslaget trekk me fram nokre sentrale moment i analysen vår av studentane si stilling.

Oppbrudd oppmodar med dette alle de andre politiske grupperingane på venstresida til å ta del i diskusjonen.

RØD UNGDOM

Vi kommer fra støvete gater og gårder, fra småby og utkant og blokk, fra gamle kontorer og store fabrikker i gjenger og grupper og flokk. Vi blir jaget fra bygder til normerte skoler og underbetalt industri, men vi er RØD UNGDOM — RØD UNGDOM og slåss for ei bedre tid!

Offiserer i hæren er livende redde for vi er blitt mange som slåss, så VG og Høyre og Arbeiderbladet har løyet og hetset mot oss. Hard konkurranse, narkotikahaiar skal vike for rock som er rød — for vi er RØD UNGDOM — RØD UNGDOM og slåss for et rødt miljø!

Vi skal snart gå i spissen for nye aksjoner og fri oss fra stengsler og bur med streiker og opprør og okkupasjoner og ungdommens røde kultur. Vi skal slåss mot de steile og sta byråkrater mot alt som er råttent og dødt! For vi er RØD UNGDOM — RØD UNGDOM skal kjempe til Norge blir rødt!

(over fra side 1)

Dette gir et skjevt bilde av situasjonen, fordi:

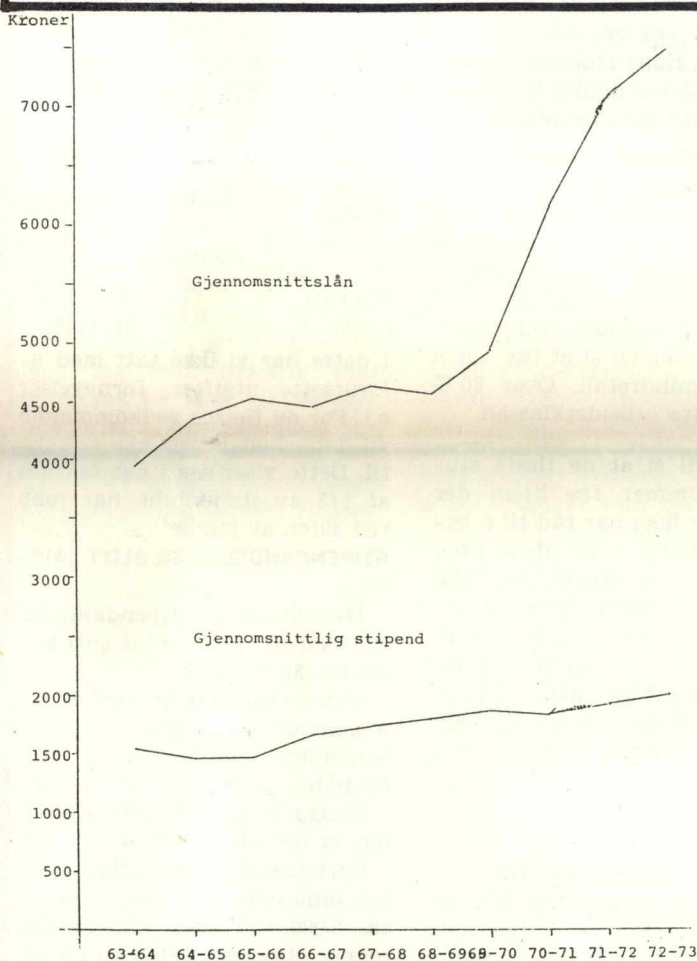
- 1) De under 20 år får vanligvis stipend, mens gruppen over 20 år vanligvis har lån.
- 2) Mange tar ikke fullt lån p.g.a. gjeldsbyrden.

VI BETALER DOBBELT SA MYE SOM VI LÅNER!

De fleste må forberede seg på harde tider etter at de er ferdige med studiene. Vi har prøvd å vise at den kompensasjonen vi får for prisstigning gis i form av lån, som fører til økt gjeldsbyrde. Studenter får store tilbakebetalingsvansker. Lånet er riktignok rentefritt i studietiden, men det skal betales tilbake med et beløp som er nesten dobbelt så stort. De fleste studenter blir vanlige lønnsarbeidere.

Som eksempel på hvor mye en lektor/magister, som er vanlige yrker for studenter etter endt studietid, må tilbakebetale, tar vi med denne tabellen:

Lån i kr.	1/2-årig termin-beløp	Nedbetaling i år	Må betale til Lånekassen
35 000	1510	22	66 440
40 000	1620	25	81 000

Det koster 14.560,- å låne 5 000,- når en har en gjeld til Lånekassen fra før på 35 000,-. Vi er altså gjeldsarbeidere!

(Kilde: Stipend og lån for videregående utdanning, 1973-74, Statens lånekasse for utdanning.)

UNIVERSITETET SOM ARBEIDSPASS

Universiteter og høyskoler er de eneste arbeidsplasser i landet som ikke har plass til de som jobber der. Dette gjelder både lærere og studenter.

Statens minimale bevilgninger til Universitetet har ført til overfylte forelesninger, for få lesesalsplasser, sprenge seminarer og overfylte kantiner. Vi har for få lærere. Universitetet engasjerer nå flere deltidsansatte enn fast ansatte. Alle ansatte har dårlige arbeidsforhold. Lønnen har gått ned, lærerne har sprenge timeplaner og elendige plassforhold. Dette går utover undervisningstilbudet for studentene.

HVOR FRIE ER VI?

Studentene har stort sett en fri arbeidssituasjon, selv om en del institutter har skolemessige opplegg, som f.eks. medisin. Dette er i noen grad et privilegium. Vi kan ta fri en dag om vi er slitne, vi kan studere formiddag eller ettermiddag etter som det passer. Men hvis vi har vært slappe en måned må vi ta det igjen. Vi må ta eksamen innen et visst tidsrom, og presset fra Lånekassen gjør at det ikke nytter å drive dank.

Friheten har en dobbeltkarakter også på en annen måte; den fremmer en individualistisk arbeidsstil og skiller oss fra hverandre. Samtidig har vi anledning til å drive politisk arbeid på tider da det er vanskelig for andre. Vi mener at den begrensede fritiden er noe vi må kjempe for å bevare, samtidig som det er nødvendig å bekjempe de negative sidene ved den. Dette gjør vi bl.a. ved å danne fagkollokvier og blåse liv i miljøforeningene rundt omkring.

BLIR STUDENTENE RIKE OG VEL-ETABLERTE ETTER ENDTE STUDIE?

Nei, statistikkene viser at den overveiende delen av studentene blir arbeidere i privat eller offentlig virksomhet, de fleste blir lærere. Og de er som vanlige folk utsatt for stress, rasjonalisering og bolignød. Studentene blir hovedsaklig vanlige lønnsarbeidere som selger arbeidskraften sin. Ikke en gang 1 % av hele yrkesbefolkningen er i monopol- eller storborgerskapet eller blir sjølstendige næringsdrivende. De aller fleste av studentene er en del av folket!

VI HAR RETT TIL Å STILLE KRAV!

rød revy

(KNALLSUKSESS I DNS)

Oppbrudd var og så på «Studeksklusammen», en revy av Rød Ungdom ved Universitetet. Vi synes den var meget god og treffende. De fleste kjente seg antagelig igjen mere enn én gang. Her ble myten om den privilegerte student revet ned ved å vise hvordan vanlige studenter opplever Blindern stresset og eksamensnerver. Glimt fra lånekasseaksjonen og Studentersamfunnet var også med, og gud veit hvorfor Carlos Wigen ikke er blitt skuespiller, hans rolle som DKSF'er spilte han ihvertfall med all mulig overbevisning. Revyen tok også opp sjekkestilen og kvinneundertrykking på en fin måte.

Alt i alt var det en bra revy med få dødpunkter; den ble dessuten dyktig gjennomført. Vi skulle gjerne se at den ble satt opp både 1 og 2 ganger til, så alle som ikke fikk gått på den første gang fikk en sjanse til å se den.

SELVBESTEMT ABORT

Demonstrasjon 9. november.

avgang fra Youngstorget kl. 17.00

Arr.: Abortgruppene i Oslo.

**KJØP OG LES:
røde garde
klassekampen!**

FRIKJENN NARVE!

I sommer blei soldaten Narve Tredal arrestert for å ha gjort folket i Norge oppmerksom på at norske offiserer driver øvelser rettet mot streikende arbeidere og progressive organisasjoner. Om kort tid vil påtalemyndighetene avgjøre om de skal sette Narve under tiltale med krav om opp til fem års fengsel. Det er opp til oss som en del av opinio- nen hvordan det vil gå med ham.

FAKTISKE FORHOLD

Som de fleste vel veit, har det i siste året lekket ut en del om hva som foregår i de ellers så tussmørke stabsrommene i NATO-forsvaret vårt. Mesteparten av pressa har forsøkt å tie de pinlige lekkasjene ihjel, men de er blitt slått stort opp i Klassekampen, Friheten, Orientering og Dagbladet.

Det som er lekket ut, er at norske NATO-oberster i form av etterretningsøvelser trener i å slå til mot fullt lovlig «ekstremistgrupper» i Norge. Hvem regner norske NATO-oberster for ekstremister? Streikende arbeidere i Odda og Trondheim, demonstrerende studenter i Bergen, fredelige NATO-motstandere utafor Stortinget, FNL-grupper og sjølsagt kommunister, bare for å nevne noen av oberstene sine fiender innenlands.

Disse øvelsene har gått over

Forsvarets telex-samband, og i alt 6 meldinger er lekket ut. Så vidt vi vet, er Narve Tredal anklaget for å ha sendt 2 av disse til uvedkommende, dvs. pressa. Telex-meldingene var sikkerhetsgradert med NATO's nest laveste sikkerhetsgrad (NATO confidential). De var ikke mer hemmelige enn det svært mange soldater kommer borti under militærtjenesten.

EN UHYRLIG ANKLAGE

Juridisk sett har likevel Narve Tredal brutt norsk militær straffelov hvis han erkjenner seg skyldig. Påtalemyndighetene har varslet at de vil sette han under tiltale etter en paragraf i den militære straffelov som kan gi opp til 5 års fengsel! Vi skal forsøke å vise hvor uhyrlig en slik anklage er:

Narve Tredal har ikke røpet noen militær hemmelighet som

kan true «rikets sikkerhet». Det er å hindre dette som er intensjonen i loven.

Forsvaret er i hvert fall i teorien til for å forsvare landet mot en ytre fiende. Norske oberster har ingen rett til å stemple grupper som streiker for egne krav eller som på annen lovlig måte fremmer sitt politiske syn som femtekolonister. I en slik situasjon er det soldatens plikt å gjøre offentligheten oppmerksom på at Forsvaret setter seg ut over den virksomhet Stortinget har trukket opp. De egentlige skyldige er offiserene som driver slike øvelser, til og med etter at Forsvarsministeren har uttalt seg mot å peke ut lovlige grupperinger som potensielle femtekolonister.

En dom i denne saka vil være et alvorlig angrep på dem som vil bruke ytringsfriheten til å kritisere vår forsvarspolitik eller til å kritisere den måten forsvarsledelsen sjøtter sin oppgave på.

STUDENTENE MÅ IKKE SVIKTE

Når saka kommer opp, må særlig vi studenter demonstrere at vi ikke på noen måte kan tillate at Narve går i fengsel. (Lær

erne ved Psyk. inst. og flere militær-avd., har allerede vedtatt støtte-erklæringer). En dom i denne saka vil være en seier for de mest reaksjonære elementene innen statsapparatet og gjøre dem enda dristigere ved et seinere høve.

**FRIKJENN NARVE TREDAL
SETT OBERSTENE PÅ TILTALE-
BENKEN**

HVEM ER NARVE TREDAL?

Narve var inntil han blei arrestert soldat og tillitsmann i Forsvarets samband-stasjon på Reitan.

Narve er fra tidligere et kjent fjes på Psykologisk inst. på Blindern. Han var aktivt medlem av Psykologisk studentutvalg og formann i den aksjonskomiteen som etter statsbudsjettet 1972 ledet kampen for flere stillinger til Psykologisk inst. Av bakgrunn er han bondesønn fra Sogn og stod på Rød Valgallianses sin liste i Hordaland. Han står nå i ventekø for å komme inn på embeds-studiet i psykologi, og den ventetida skal ikke forlenges med 5 år!

CHILE

Chile 1970: Allende vinner valget. Danner Folkefront-regjering med støtte av flere partier, bl. a. det revisjonistiske kommunistpartiet.

Kambodsja 1970: Sihanouk styrtet av CIA. Danner eksil-regjering og går med i en folkefront med bl. a. det marxist-leninistiske kommunistpartiet. En folkehær er allerede under oppbygging.

Chile 1973: Fascistisk kupp. Allende og tusener andre drept. Bare spredd motstand.

Kambodsja 1973: Frigjøringshæren innleder siste offensiv. Sihanouk på besøk i frigjorte områder som utgjør 90 pst. USA må stoppe bombinga.

Norge 1973: Et ungt og lite marxist-leninistisk parti stiftet. Sosialistisk Valgforbund med SF som kjerne dannet, avslår samarbeid med AKP. I valget lir DNA et sviende nederlag. SV gjør et godt valg, RV et forholdsvis mye dårligere. I store deler av folket hersker det en sterk tro på Stortinget.

LITT OM SAMMENHENGEN MELLOM ADSKILTE TING:

MER OM CHILE

(Hvilke bra ting skjedde under Folkefront-regjeringa? Så lenge økonomien fungerte, kunne Allende gjennomføre flere reformer som bedret folket sine kår. Internasjonalt anerkjente regjeringa sosialistiske land og støttet frigjøringsbevegelser.

Det mest positive med Allendes valgseier var likevel at den førte til en kraftig mobilisering av folket sjøl. Uten fascistiske inngrep kunne folket okkupere fabrikker og godseierjord. Fagbevegelsen og bondeorganisasjonene blei kraftig styrket. På slutten begynte også folket å væpne seg i begrenset omfang.

**HVORFOR BLEI CHILE ALDRI
SOCIALISTISK?**

Forholdet til statsapparatet: Iflg. marxismen er det å erobre statsmakta ikke det samme som å overta det gamle statsapparatet. Allende forsøkte nettopp å bruke det gamle byråkratiet til å sette Folkefront-regjeringas vedtak ut i livet. Folkefront-regjeringa nasjonaliserte storindustrien (kopper-gruvene) og bankene. Man eksemplet Norsk Jernverk viseer at statsdrift ikke

er lik sosialistisk drift. Det det kommer an på er hvilken klasse som kontrollerer staten. I Chile var byråkratiet fiendtlig innstilt til Allende, og Allendes forsøk på å få kontroll over økonomien strandet stadig mer på sabotasje fra de «legale» organer.

I sin økonomiske politikk viste Allende tydelig sin klokkeetro på legale metoder og manglende tillit til folket. I valgkampen hadde Allende lovet å innføre gratis kollektiv-transport. For å oppfylle løftene organiserte han ikke transportarbeiderne til

å overta driften. Han betalte et privat selskap til å utføre en gratis transport.

MILITÆRAPPARATET

Iflg. marxismen er militærapparatet kjernen i statsapparatet som herskerklassen setter inn når andre midler ikke strekker til. Derfor må det gamle stat- og militærapparatet oppløses og knuses som maktfaktor. Allende forsøkte å kjøpe militærapparatet ved å love å ikke redusere utstyret og ved å utnevne offiserer i ledende stillinger.

Fordi Allende aldri kontrollerte hæren kom han aldri lengre enn til å administrere borger- skapets diktatur, riktignok på en måte som de herskende var misfornøyd med.

FRIHET TIL FASCISME

I likhet med SF/NKP mente Allende at det ikke er nødvendig å undertrykke de reaksjonære kreftene. Reaksjonen i Chile disponerte 6 riksaviser (opplag 540 000) 41 lokalaviser, 115 radiosendere, pluss tidsskrifter, ukeblad osv. Over halvdel av TV- og kinoprogrammene var produsert i USA.

I demokratiets navn fikk CIA-agenter reise fritt omkring uten kontroll og kunne finansiere den viktige lastebileier-streiken.

Aller verst var det at Folkefront-regjeringa aldri gjorde noe effektivt for å undertrykke organiseringa av fascistiske grupper. Juntaen kunne forberede seg på kuppet i ro og mak!

Over til side 4

Oppbrudd bringer her et fritt redigert og sterkt forkortet utdrag av et foredrag Tron Øgrim holdt på Marx-Engels-skolen 2/10 om hvorfor det gikk galt i Chile og hvorfor det går bra i Kambodsja. Vi ønsker ikke «å danse på Allendes grav» og rope «hva sa vi!» Men vi mener at lærdommene fra Chile er uhyre viktige for oss fordi SV ennå ikke har forstått det både Allende sjøl, kona og dattera forsto etter kuppet: Det fins dessverre ingen fredelig vei mot sosialismen.

MÅL ER MAKT!

«Ska det værre sossialisme eller ska det værre kappitalisme?» spør Sverre Knutsen og salen ler. Dette syner at mange progressive studentar ikkje skjønner det fins språkundertrykking i Noreg. —

Kor viktig er vern av dialektane for den sosialistiske revolusjonen i Noreg? Har det radikale bokmålet spilt fallit og bør nynorsken bli einaste skriftspråk for heile landet?

Oppbrudd har hatt ein samtale med ei m-l'ar som jobbar i Studentmålslaget.

(Oppbrudd gjer merksam på at det synet på målreisinga som kjem fram i intervjuet berre står for hennes eiga rekning og gjer gjerne spalteplass til ein diskusjon om emnet.)

Korleis blei du som Oslo-jente interessert i målreising?

Sjølvså snakka eg frå barnsbein av Østre Aker-dialekt, men la han frå meg i gymnastida. Eg var ikkje merksam på noko press den gongen, men eg skal nemna særleg eitt dømme som fekk meg til å skjønna at språket blir brukt som middel til å undertrykka. Eg jobba på eit stort lager i Oslo, og ein dag gjekk lagerformannen til direktøren for å få ei endring i arbeidstida. «Problemet er...» (med kraftig trykk på første staving), byrja han å forklara. «Problemet?» herma direktøren med heva augnebryn, og lagerformannen som ikkje var så heilt sikker på seg sjølv, mista heilt tråden og kom ingen veg med kravet sitt.

Ei kjenning av meg gjekk ein gong inn på polet og bad om ei heilflaske voddka. «Ho blei frå seg av skam da ekspeditøren svarta «Heil Hitler».

Men er ikkje desse døma nokså spesielle og berre typiske for svært snobbete Oslo-folk?

Nei, diverre. Ta eit progressivt miljø som DNS. Sist eg hørte Sverre Knutsen der, blei det latter i salen, og ikkje berre blant DKSF-folka, då han stilte spørsmålet «Ska det værre sossialisme eller ska det værre kappitalisme?» Folk i salen lo ikkje fordi problematikken var tåpelig, men fordi dei rett og slett ikkje er vande med å høra skikkeleg og uforfina Oslo bymål. Det herskar teoriar om at mange

marxist-leninistar har lagt an ein «kunstig proletært» språk. Sjølv om folk i gymnas-tida har lagt seg til eit meir «moderert» språk, så er det positivt, og ikkje kunstig at dei går tilbake til det språket dei snakka på gata som små.

Den språklege undertrykkinga i t.d. Oslo er så sterk at mange rett og slett ikkje kjenner sitt eige mål. I skulen blir dei retta når dei les *problemm* eller *appelsin* slik at dei til slutt går med på at nokre former er «korrekte» mens andre er «feil». Ein dialekt er liksom korrekt grammatisk!

Men så sterkt er den språkkulturelle dominansen frå «den dannede dagligtale» som me hører i massemedia, men som geografisk opphavleg er isolert i dei finare stork i byane, særleg Oslo Vest og Bergen.

Kvifor legg du slik vekt på talemålet i byane — kva med målføra på landsbygda?

Alt folkeleg talemål i Noreg er undertrykt, sjølv om mange riksmålsfolk snakkar om kor «vakker» han er, den nynorsken som folk i dei sentrale fjellområda i Sør-Noreg talar. Men me ønskjer ikkje ein nynorsk finkultur som mest berre høver til lyrikk. Historisk har målfolk lagt for lita vekt på bymål. Bymåla manglar i dag heilt prestisje, men folk som snakkar bymål utgjør i dag den talsterkaste gruppa i Noreg. Ho famner t.d. det aller meste av industriarbeidar-proletariatet i landet. Fekk denne gruppa tillit til sitt eige språk, vart det snart den stive og unorske «dannede dagligtale» som blei latterleg. Hovudmotsetninga i Noreg språkleg går mellom alt folkeleg talemål og «dannede østnorsk».

Men kva med skriftspråket?

Det kortsiktige målet er full jamnstelling mellom bokmål og nynorsk i offentleg administrasjon, i lærebøker osv. Men mi meining er at det langsiktige målet må vera nynorsk som skriftspråk for heile landet. Nynorsken er bygd på folkeleg talemål rundt om i landet og har etter rettskrivingsreforma i 1938 så mange valfrie former at også austlendingar kan kjenne seg heime i han.

Men vil det ikke til dømes for Oslo-folk vera meir naturleg å nytta radikalt bokmål?

Eg ser det som positivt at bokmålet får fleire folkelege former, men då som eit skritt på vegen mot eit nynorsk skriftspråk.

Ulempene med å radikaliserast eller fornorska bokmålet er fleire:

Ein som nyttar radikalt bokmål blir veldig lett stempla politisk, og det gjer riksmålsfolka ein føremøn.

Viktigare er det at bokmålet er til dels sterkt prega av ein litterær og byråkratisk tradisjon. Bokmålet har aldri vore

noko anna enn eit skriftspråk. Det sprong ut frå rein dansk, men fekk inn mange norske former henta frå «den dannede dagligtale» blant det høgre lag i Christiania. I den grad folk snakkar bokmål, er det fordi dei let eit ufolkeleg skriftspråk diktera talen. I nynorsken er hovudregelen at talemålet styrer skriftspråket. Det som i bokmål er litt tungt og stivt språk, (slik som språket i Aftenposten, t.d.), er i nynorsk rett og slett feil. Nynorsken har såleis ein mye klårare front mot ufolkeleg skriftspråk.

Historisk starta målrørsla som ein del av bondereisinga i det forrige århundret. Trur du det i dag er realistisk å få aktiv støtte frå arbeidarrørsla?

Det har vore realistisk politikk før. Då den revolusjonære lina sigra på Arbeidarpartiet sitt landsmøte i 1918, var bl.a. den revolusjonære Kyrre Grepp for å programfesta eit skriftmål bygt på nynorsken. Seinare var Haldan Koht ein framifrå forkjempar for folkemålet. Det er typisk for sosialdemokratiet si

seinare utvikling at LO i dag driv kurs i tale- og debatt-teknikk (kven talar betre riksmål enn Gerhardsen?) Det er gudsjammerleg å høra på t.d. Bjartmar Gjerde, opprinneleg Sunnmøring, når han rettar på seg sjølv viss han skulle vera så uheldig å sei «eg» eller «ikkje». Men heldigvis er det mange aktive målfolk blant progressive, og fleire blir det.

Til slutt, meiner du som m-l'ar at målreisinga er ein føresetnad for revolusjonen og det sosialistiske samfunnet?

Eg vil seia det slik at kan ikkje folket i Noreg uttrykka seg muntleg og skriftleg på eit språk som er naturleg for dei, då vil det vera ein alvorleg hemming for dei når dei skal forma ut krava sine. Det skriftspråket me har i dag, speglar den herskande klassen sin måte å forma sin ideologi på. Skal den folkelege og proletære ideologien slå djupe røtter i folket under sosialismen, må han formast på eit skrift- og talespråk som er folket sitt eige språk!

Over fra side 3

Folkefronten var ikke enhetlig i dett spørsmålet. De som slåss mest konsekvent for «den frelig vei» var det Moskva-tro revisjonistpartiet. Partiet var det største og best organiserte partiet av denne typen i Latin-Amerika, men gikk konsekvent mot å væpne egne medlemmer. KORT OM KAMBODSJA

Sihanouk var innsatt av franskmennene, men nektet å være lydige sprellmann. Han førte en nasjonal og uavhengig utenrikspolitikk. Innenrikspolitisk undertrykte han bondereisinger, men var likevel populær i breie lag.

Da kuppet kom, var Sihanouk villig til å slåss videre. Men Sihanouk hadde ingen organisasjon å slåss med. Det hadde det kambodsjanske I-partiet. Dette partiet var lite, men hadde i flere år forberedt seg på et fascistisk kupp fulgt av en amerikansk/sør-vietnamesisk inva-

sjon. Partiet hadde etablert baser på landsbygda og hadde en militær ledelse for en forholdsvis beskjeden gerilja-hær.

Politisk satset m-l-partiet på å få med flest mulig av Sihanouks tilhengere. Denne enhetspolitikken var så vellykket at til og med Sihanouk sjøl blei med i folkefronten, noe som betydde mye for bredden i fronten. Med denne kjernen av politisk organisasjon og hær var grunnlaget lagt for de fantastiske raske framgangene siden kuppet. HVA MED NORGE?

I Norge er Orientering og Friheten samstemmige om at vi ikke kan trekke noen sikre lærdommer av kuppet i Chile. Kjennetegnet ved opportunismen er at den konsekvent hevder det syn som i øyeblikket er opportunt. I dag er det gunstig å la være å preike væpnet revolusjon.

Vi skal ta for oss noen av de argumentene som finnes for

hvortfor militærkupp er umulig i Norge:

Argument 1: Norge demokratisk land — Chile u-land. Hæren i Norge forskjellig fra hæren i Chile.

Ja, det er riktig. Hæren i Norge er mer integrert med imperialismen enn den i Chile. I Norge har det siden 1965 (jfr. kuppet i Hellas) eksistert en kuppplan. I Chile er den trolig utarbeida forholdsvis nylig.

Norske oberster og generaler er gjennomgående mer reaksjonære enn sine kolleger i Chile hvor det tross alt fantes noen demokratiske elementer. Deler av den norske general-staben støttet i sin tid Hitler og få eller ingen av dem ville i dag støtte en eventuell norsk folkefront-regjering.

2: Ingen utenlands makt ville finne på et kupp i demokratiske og opplyste Norge. — Oljen i Norge er liksom viktig for USA som kopperet i Chile. Norge er

et utviklet industriland med store utenlandske interesser som øker imperialismens interesse for Norge. Norge er strategisk viktigere enn Chile.

Konklusjon: Det er lettere å gjennomføre ett kupp i Norge enn i Chile.

Har SV en strategi? Sjølv om de foreløpig står på 33-punkts-programmet, så kan vi utlede følgende strategi: SV vinner flere stortingsvalg, DNA krymper stadig og må samarbeide på SV sine premisser. Så kan en gå i gang med utmelding av NATO, sosialisering (med kompensasjon) osv. Dette er en chilensk Folkefront-strategi! DNA vil utgjøre et sterkt høyre, SV et svakt venstre. SV regner ikke med noe motkupp. Men hvis SV tar feil, er det folket som får svi! Derfor er det så viktig for oss å studere Chile!

En del revolusjonære i SF/SV sier at det ikke er så farlig om SF/SV ikke er et revolusjonært

parti i dag. Tida vil vise om en voldelig revolusjon er nødvendig, sier SF. Men erfaringene fra Chile og Kombodsja viser at en må være organisert forberedt på et kupp før det kommer. HVA MED AKP (m-l)?

Er et lite parti som AKP noen garanti for at det går bedre? Nei. M-l-bevegelsen er i dag for liten og kan verken nå eller seinere gjøre noe alene. Men: AKP og Rød Ungdom er i dag de eneste som har tatt den politiske konsekvensen av at vi lever i en hard verden. Vi sier ikke at fascismen i Norge er like om hjørnet. Men de som ikke vil tro at fascismen vil komme om den progressive bevegelsen i Norge fortsetter å vokse, de er ikke lite blåøyde. SV står for en strategi som er dømt til å mislykkes. AKP/RU står for den strategi som kan og vil føre fram. SV står for den chilenske vei. AKP/RU står for den kambodsjanske vei.